

UNGDÖMS
RINGEN
akademi

FORFATTERPRÆSENTATION

Jesper Larsen er uddannet fritidspædagog, PD i ungdomspædagogik og Master i Ledelse og organisationsudvikling. Jesper har ledet ungdomsprojekter, institutioner og har været afdelingschef i den kommunale forvaltning. I dag er han udviklingskonsulent i Ungdomsringen.

Jesper er desuden forfatter til Ungdomsringens 'Fritid – Den nye elev i klassen' (2015).

Justine Grønbæk Pors er lektor i velfærdsledelse på Institut for Ledelse, Politik og Filosofi på Copenhagen Business School. Justines forskning handler om, hvordan nye politiske tendenser såsom samskabelse, tværgående samarbejde og radikal borgerinddragelse forandrer betingelserne for at lede velfærdsinstitutioner, og hvordan de samtidig skaber en række dilemmaer i den professionelle praksis. Hun har blandt andet udgivet bøgerne 'Støjtende styring – Genopfindelsen af folkeskolen mellem ledelse, organisering og læring' (2014) og 'Velfærdsledelse – Mellem styring og potentialisering' (2014) sammen med Niels Åkerstrøm Andersen.

Alle tiders tid til læring?

Jesper Larsen og Justine Grønbæk Pors

A

LLE VIL HAVE mere læring. Vi står midt i en folkeskolereform med overskriften 'Alle børn skal lære mere.' Vi er vidner til flere og flere ambitiøse kommunale initiativer, der alle fokuserer skarpt på mere og bedre læring. Vi ser oprettelse af nye stillinger som læringschefer og forvaltninger, der i stigende grad vil organisere hele styringskæden omkring læring og det enkelte barns potentiale til at lære mere. Måske er det ikke så dumt at stille det lidt halv-naive spørgsmål: Hvorfor al den læring? Eller måske mere interessant: Læring i modsætning til hvad? Hvad ser vi ikke, når vi kun vil tale om læring? Hvis læring er fornyelsen, hvad er så traditionen? Og hvad sker der med vores børn, mens vi omorganiserer for at kunne fokusere på mere læring?

Læring versus undervisning

Ofte markeres en forskel mellem læring og undervisning. En skoleleder fortalte os en lille anekdote om, hvordan undervisning er blevet sådan et lidt forbudt ord. Et ord, der skaber forlegenhed. "Ups, kom jeg til at sige undervisning?" sagde hendes vice-skoleleder til et møde og tog hånden op for munden, "jeg mente selvfølgelig læring". En forskel mellem undervisning og læring bruges i reformen og i mange kommunale initiativer til at skelne mellem traditionel undervisning i et klasseværelse, hvor læreren står ved tavlen med et på forhånd defineret pensum, og hvor kvaliteten af aktiviteten stopper, når lektionen er forbi. Læring dukker i modsætning hertil op som dynamiske samarbejder – ikke blot på tværs af professioner, men på tværs af organisationer som skole, SFO, fritidsklub, ungdomsskole, museum, svømmeklub, spejder og naturvejledere. En form for aktivitet, der matcher en tankegang om, at børn lærer 24 timer i døgnet, 7 dage om ugen og er mest motiverede, når de bruger kroppen og næsten ikke opdager, at der undervises.

Læring og fritid

Forskellen mellem læring og undervisning åbner dermed op for en anden forskel, nemlig mellem læring og fritid. Eller måske mere præcist som ønsket om at kollapse denne forskel. Fritiden dukker pludselig op som et helt særligt velegnet sted for læring, netop fordi den nu ses som et alternativ til den traditionelle undervisning og som et potentiale for uanede mængder af muligheder for særlige og autentiske læringsoplevelser, mere variation og dermed mere motiverede børn og unge. Som vi har vist andetsteds (Larsen 2015, Pors 2014), skaber skolereformen og andre aktuelle læringsinitiativer en ny rytme i børn og unges hverdagsliv. Fra at vi har organiseret børn og unges liv som

”lektion-frikvarter-lektion-spisepause- lektion-fritid” bestræber vi os i dag på at skabe ét sammenhængende landskab af potentielle læringsrum. Alle aktører omkring børn og unge inviteres til at tage et medansvar for kerneopgaven læring. Skoler og forvaltninger spørger sig selv: Måske er der nogle muligheder for at arbejde mere læringsmålsbevidst nede i svømmeklubben? Måske kan fritidsklubbens tilbud om rollespil, eller ungdomsklubbens fokus på gameing, indbygge et fokus på læring? Det, der før var fritid eller pause fra en skoledag, dukker op som det, den var pause fra.

Tradition som ressource, men kun hvis den fornys

Fritids- og ungdomspædagogikkens særlige historik og tradition bliver en interessant størrelse i denne reformtid. Fritids- og ungdomspædagogikkens tradition for at være et alternativ til skolen og dens målstyrede aktiviteter bliver til et endnu-uudnyttet potentiale, der kan sikre bedre trivsel, bedre inklusion og bedre læring i folkeskolen. Eksempelvis bliver fritids- og ungdomspædagogikkens særlige evne til at skabe deltagelse i lokalområdet (Den Matrikelløse Klub), måske målrettet særlige grupper af børn og unge, nu til et bidrag til læring, inklusion og trivsel i folkeskolen, hvor afgrænsningen også er et åbent spørgsmål. Fritiden og skoletiden blander sig på nye måder og bliver til ’alle tiders tid til læring’.

Fritids- og ungdomspædagoger har altid beskæftiget sig med læring, men med et afgrænset fokus i fritidens læring som uformelle eller ikke-formelle læreprocesser, der bidrog til kompetenceudvikling. Med skolereformen radikaliseres forventningerne om at ’undersøge’ og ’udvikle’ fritids- og ungdomspædagogikken, nu som læringsforløb, der spejler folkeskolens formål og målene for de enkelte fag. Fritids- og ungdomspædagogikken er inviteret

ind i skolen, men invitationen hviler på et paradoks. Kom ind i skolen netop som jer selv, som et alternativ til traditionel undervisning, men genopfind jer selv i læringsspejlet, som et bidrag til undervisningen.

Professionsidentiteter udfordres

Det aktuelle fokus på læring sætter professionsforståelser og afgrænsninger på spil. Eksempelvis som læreren, der fortalte os: ”Jeg kom til at stå lige midt i en konkret konfliktsituation imellem børnene, og pædagogen var i gang med at instruere nogle andre. Så skal jeg jo ikke afbryde pædagogen, men selv forsøge at løse konflikten og samtidig forvente, at hun overtager undervisningen”. Eksemplet peger på, at det konkrete hverdagssamarbejde omkring børn og unge transformerer og udfordrer professioner med afgrænset kerneforståelser.

Professioner kan ikke fastholde en essentiel kerneforståelse af egen faglighed med en indhegnet kerneopgave, men må have et mere fleksibelt vokabular og et formbart og bærbart repertoire i den pædagogiske praksis, der trækker såvel på egne som andre professioners identiteter og erfaringer. Tidligere udøvede fritids- og ungdomspædagoger deres metier, eller deres faglige kerneopgave, med afsæt i fritid. I dag skal en moderne fritids- og ungdomspædagog også undersøge og udvikle faget på tværs af de organisatoriske grænser mellem skoletid og fritid. Fritids- og ungdomspædagogen forventes at kunne transformere og formidle pædagogiske aktiviteter som læringsforløb.

Hvad sker der med legen?

Legens fremtid synes præget af markant spænding. Den udviklende leg er opdaget som et potentiale for bedre læring og trivsel.

Men børn og unges leg i fritids- og ungdomspædagogiske sammenhænge hænger i høj grad sammen med, at børn og unge har frihed til at vælge selv.

Børn og unge engagerer sig i hverdagslivet gennem leg, og de kan ikke lade være, fordi det er sjovt, og samtidig bliver de klogere på sig selv og på de andre, der deltager i legen. Leg er kendetegnet ved, at den ikke skal føre til noget bestemt andet end, hvad de legende nu måtte finde på undervejs – leg er åben.

Leg er lystbetonet og motiverende for børn og unge (og alle os andre), hvor vi på den ene side har det sjovt og rart og på den anden side lærer en hel masse, som vi ikke ville lære, hvis ikke vi gav os i kast med legen. Netop derfor bliver legen så interessant for skolen, den rummer jo enorme ressourcer ift. læring. Men når skolen kapitaliserer fritiden og legens potentialer, hvad sker der så med legen? Den centrerer sig omkring formål og mål for fag – leg med formel læring, der lukker sig, og kan vi så overhovedet tale om leg?

Hvordan kan fritids- og ungdomspædagoger på den ene side medvirke til at tilpasse lærende leg, så alle deltager i legen? Og på den anden side medvirke til legende læring, og igen så alle er med og deltager, men samtidig udvikle børn og unges potentialer i forhold til skole, uddannelse og arbejdsmarked?

Fritids- og ungdomspædagogiske aktiviteter bliver et af de steder, hvor man klart mærker en ny grænseløshed, hvor læring bliver et dominerende imperativ langt ind i de sfærer og aktiviteter, som tidligere blev set som pauser, fritid og afbræk fra krav om læring og ansvar for egen læring. Der markeres ikke længere nogen grænser for, hvor, hvornår og hvor meget læring må fylde i børn og unges hverdag. Fritids- og ungdomspædagogikken bliver et af de steder, hvor følgende spørgsmål bliver allermest present:

Hvor går grænserne for vores ambitioner om, hvor meget læring fritid og leg skal indeholde?

Ledelsesudfordringer

Udfordringen synes at være, at muligheden for klare markeringer af grænser imellem skole og fritid, organisatorisk og i forhold til professionsidentiteter forsvinder. Det betyder, at vi kan iagttage fritids- og ungdomspædagogik som noget, der bliver til igennem mangfoldige konstruktionsprocesser blandt mange aktører.

Dermed er fritids- og ungdomspædagogik ikke længere noget, der simpelt er, eller noget nogen simpelt har, men noget der hele tiden skal skabes i spændingsfeltet mellem de aktuelle politiske diskurser og de konkrete lokale handlesammenhænge, som den fritids- og ungdomspædagogiske praksis er indrullet i.

Det betyder, at de pædagogiske ledere og fritids- og ungdomspædagogerne er en del af løbende proces, der har til formål aktivt at reformulere fritids- og ungdomspædagogikkens plads og muligheder i det nye pædagogiske landskab, der dukker op med folkeskolereformen. Det kræver stærke og kloge ledere med et strategisk pædagogisk blik for, hvordan fritids- og ungdomspædagogikkens bidrag kan få plads, tid og rum i fremtidens børne- og ungeliv.

REFERENCER:

Larsen, J. (2015) *Fritid – den nye elev i klassen: Strategisk pædagogisk ledelse*. Odense: Ungdomsringen.

Pors, J.G. (2015) *Støjende styring. Genopfindelsen af folkeskolen mellem ledelse, organisering og læring*. Frederiksberg: Nyt fra samfundsvidenskaberne.